

Handläggare

Annika Risel
Telefon: 08-508 33 607
Amanda Folkebrant
Telefon: 08-508 33 001

Till

Utbildningsnämnden
2021-02-18

Hanteringen av pandemin på gymnasieskolor, skolor och förskolor

Skrivelse från Kristina Kratz (V)

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Lee Orberson
Grundskoledirektör

Sammanfattning

Kristina Kratz (V) har lämnat en skrivelse till utbildningsnämnden om hantering av pandemin på gymnasieskolor, skolor och förskolor. I skrivelsen lyfts fram att pandemin har tvingat fram en hel del förändringar och anpassningar för skolans personal och ledning för att klara av uppdraget och samtidigt följa myndigheternas rekommendationer. Kratz anser att arbetet måste intensifieras för att säkerställa att varken personal eller elever drabbas av försämrade arbetsvillkor som riskerar deras hälsa under denna fortgående pandemi likväl som vid liknande händelser i framtiden.

Förvaltningen menar att skolorna trots stora utmaningar varit flexibla och har lyckats väl i sitt uppdrag. Arbetet har inneburit höga krav på alla inblandade men det har också varit lärorikt. Förvaltningen har med anledning av pandemin på olika sätt gett stöd till skolorna, bland annat kring krisplaner, kommunikation, smittspridning och digital undervisning.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund/Ärendet

Kristina Kratz (V) lämnade vid utbildningsnämndens sammanträde den 19 november 2020 en skrivelse rubricerad ”Hantering av pandemin på gymnasieskolor, skolor och förskolor”. I skrivelsen lyfts fram att pandemin har tvingat fram en hel del förändringar och anpassningar för skolans personal och ledning för att klara av uppdraget och samtidigt följa myndigheternas rekommendationer. Stadens förskolor, skolor och gymnasieskolor lyckades trots det pressade läget att upprätthålla sina verksamheter på ett mycket bra sätt.

Kratz konstaterar att vi tyvärr står inför insikten om att detta bara var början. Det är viktigt, för att inte säga nödvändigt, att rusta verksamheterna med en krisberedskap som är både hållbar och uthållig för såväl eleverna som personalen. Skribenten menar att de rapporter som kommit från personalen visar att det inneburit en högre arbetsbelastning än normalt delvis på grund av det dubbelarbete som det innebär att både undervisa i klassrummet och på distans samt säkra att de elever som varit frånvarande får det stöd de behöver för att komma i kapp. Det finns även rapporter om otydliga riktlinjer som gjort det svårt att få svar på frågor kring hur rekommendationerna ska följas ute i verksamheterna. Kratz anser att arbetet måste intensifieras för att säkerställa att varken personal eller elever drabbas av försämrade arbetsvillkor som riskerar deras hälsa under denna fortgående pandemi likväl som vid liknande händelser i framtiden.

Med anledning av detta ställer Kristina Kratz ett antal frågor som besvaras under rubriken ”Förvaltningens synpunkter och förslag”.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen, avdelningen för ekonomi och styrning samt avdelningen för personal- och kompetensförsörjning.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 9 februari 2021. Ärendet kommer också att behandlas vid funktionshinderrådets sammanträde den 10 februari 2021.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Under 2020 har lärare och elever på grund- och gymnasieskolorna på kort tid fått göra olika anpassningar utifrån coronapandemin. Det har inneburit en del fjärr- och/eller distansundervisning på

gymnasiet och har påverkat grundskolans verksamheter som har fått ställa om sin organisation och undervisning till följd av frånvaro hos personal och elever. På rekommendation från Smittskydd Stockholm inom Region Stockholm har årskurs 7-9 den sista skolveckan på höstterminen övergått till fjärr- och/eller distansundervisning. Grundskolans högstadium har också getts möjlighet att genomföra fjärr- eller distansundervisning från den 11 januari-30 juni 2021. Arbetet har inneburit höga krav på alla inblandade men det har också varit lärorikt. Förvaltningen delar skribentens uppfattning att närundervisning är viktigt och eftersträvas både för att skapa de bästa förutsättningarna för elevernas kunskapsutveckling och för deras mående.

- *Hur fördelas de statliga bidragen? Kan de förhindra att skolornas strama budget ansträngs för att klara av pandemin?*

Den sammanlagda effekten av statens övertagande av kostnadsansvaret för sjuklönekostnader uppgår till 199 mnkr. Dessa bidrag tillförs varje skola utifrån nivån på skolans kostnader för sjuklöner. Samtidigt har kostnaderna för vikarier i form av timanställda och köp från bemanningsavtal inte ökat på grund av ökat antal sjukskrivna på skolan. Orsaken till det är att skolorna för att minska smittspridningen av pandemin inte har velat att andra än ordinarie personal ska vistas i lokalerna. Detta innebär sammantaget en positiv ekonomisk effekt för skolorna. Skolorna kommer totalt sett för 2020 redovisa överskott som kommer att öka deras resultatfonder. Dessa överskott kan nyttjas i framtiden och bidrar till att stabilisera förutsättningarna för 2021, i tillägg till den höjning av skolpengen som har gjorts inför 2021.

Regeringen aviserar en förlängning av kompensationen för höga sjuklönekostnader till och med april 2021. Dessutom tillkommer ett nytt statsbidrag för 2021, som benämns ”skolmiljarden”, där syftet är att bidra till goda förutsättningar för kommunerna att kunna säkerställa att alla barn och elever får den utbildning de har rätt till, trots pandemin. Medlen får användas brett för insatser i hela skolväsendet, men det är ännu oklart hur detta bidrag kommer att fördelas och användas på en mer detaljerad nivå.

- *Hur kan förvaltningen säkerställa att eleverna fortsatt uppnår kunskapsmålen? Har rektorerna det stöd och den kompetens som behövs för att kunna hantera pandemin på ett sätt som säkrar både elevernas undervisning och lärarnas förutsättningar att kunna fokusera på undervisningen?*

Rektor ansvarar för att skolan bedriver en kvalitativ undervisning och att eleverna ska nå kunskapskraven/målen. Skolorna har trots stora utmaningar varit flexibla och har lyckats väl i sitt uppdrag. Betygsresultaten för årskurs 9 från i våras ligger i nivå med föregående års resultat, vilket är tillfredsställande. Inom gymnasieskolan har inte fjärr- och distansundervisningen påverkat möjligheten att uppnå kunskapskraven för det stora flertalet elever. En del elever har dock påverkats av fjärr-/distansundervisning, av frånvaro och en mindre förutsägbar skoltillvaro, vilket medför att skolorna behöver fortsätta vidta åtgärder för att försöka kompensera för detta.

Under den tid som undervisningen i gymnasieskolan bedrivits på distans har eleverna haft full tillgång till elevhälsans olika kompetenser och elever som har behövt skollunch har fått det. Detta gäller även grundskolans högstadium när de har haft eller har fjärr-/distansundervisning. Skolorna har möjlighet att undervisa och ge elever stöd på skolan trots att skolan är stängd. Förvaltningen har gått ut med tydlig information till grund- och gymnasieskolorna om vilka elevgrupper som ska prioriteras för undervisning på skolan. Elever på yrkesprogram, på gymnasieskolan med Rh-anpassad utbildning, på introduktionsprogram, elever i behov av stöd eller som behöver göra praktiska moment eller prov ska prioriteras för undervisning i skolans lokaler. Bedömningen av hur detta ska tillämpas ska göras av skolans rektor, i samråd med grund- och gymnasiechefen, utifrån elevernas och skolans förutsättningar. Varje skola har upprättat en pandemiplan och riskbedömning som löpande uppdateras. Inför övergång till distansundervisning upprättar rektor en handlingsplan.

Lovskola och läxhjälp erbjuds också de elever som behöver det.

Förvaltningen stödjer rektorerna kontinuerligt på olika sätt. De har bland annat erbjudits rent tekniskt stöd, stöd med pedagogiska utmaningar men också med att göra prioriteringar. Förvaltningens skolöverläkare har lämnat löpande stöd till skolorna. Vidare har det under våren byggts upp en organisation för stöd i kommunikation och personalfrågor specifikt kring coronarelaterade frågor.

- *Hur kommer förvaltningen agera för att lärarnas arbetsbelastning ska vara rimlig? Kan skolorna få extra hjälp för att balansera det dubbelarbete som kommer av att både undervisa i klassrummet och på distans?*

Arbetsgivaren har på vanligt vis ett arbetsmiljöansvar och ska planera för hur verksamheten ska fungera i rådande situation och hur en eventuell smittspridning på skolan ska hanteras under pågående pandemi. Chefer har och behöver fortsatt identifiera vilka arbetsuppgifter som ska utföras samt se till att personalen som utför arbetsuppgifterna arbetar under så säkra förhållanden som möjligt. Som ett stöd i detta arbete har förvaltningen tagit fram en skrivbar mall "Riskbedömning/handlingsplan covid-19" för förvaltningens chefer. Mallen innehåller en flik med exempel på risker och åtgärder som kan användas som stöd när chefen tar fram sin egen riskbedömning/handlingsplan.

Lärarnas arbetsbelastning hanteras och bevakas i ovan nämnda riskbedömning/handlingsplan och samverkas i skolans lokala samverkansgrupp, SVG. Skolorna kan också avlasta varandra genom att låna personal från varandras verksamheter

Det har skett en stor utveckling när det gäller skolornas digitalisering under året, nivån har generellt höjts och det kollegiala arbetet har varit en nyckelfaktor. Skolplattformen och olika Teams används för att lägga ut undervisningsmaterial, som planering och arbetsuppgifter, och kan användas för såväl närundervisning som fjärr- och distansundervisning. Förvaltningen har tagit fram stöd till rektor och lärare för digital undervisning och digitala möten. Förvaltningen har också samlat information från andra myndigheter, exempelvis Specialpedagogiska skolmyndigheten, om att undervisa på distans samt att arbeta med extra anpassningar på distans.

- *Vad kan förvaltningen göra för att skapa bättre möjlighet för medarbetare med en diagnos som placerar dem i riskgrupp, eller har anhöriga i riskgrupp, att arbeta på distans i största möjliga utsträckning, där arbetsuppgifterna så medger.*

I dialog mellan chef och medarbetare ska chefen riskbedöma arbetet och utifrån det se över vilka eventuella åtgärder som behöver vidtas för att kunna utföra arbetet på plats så säkert som möjligt och minimera smittorisken. Vilka anpassningar arbetsgivaren kan göra måste bedömas i varje enskilt fall, dels utifrån medarbetarens behov, dels utifrån verksamheten som bedrivs och vilka förutsättningar den ger. Vissa arbetsuppgifter kan bara utföras på arbetsplatsen och det är även viktigt att tänka på att hemarbete inte ska innebära en ökad arbetsbörda för andra. Förvaltningen har tagit fram tips, stöd och info avseende hemarbete för såväl förvaltningens medarbetare som personal i stadens skolor.

- *Den extra städning som finns med i rekommendationerna – hur säkerställer förvaltningen att den sköts av rätt profession och inte läggs på lärare och pedagoger? Hur planerar förvaltningen att bygga upp en krisberedskap som klarar att vidmakthålla en hög kvalitet på undervisningen under liknande situationer i framtiden?*

Förvaltningen har sedan början av pandemin arbetat med en krisberedskap. En del av detta arbete grundar sig på den nya förordning som gäller skolområdet under pågående pandemi och som syftar till att möjliggöra en ökad flexibilitet för huvudmän att ge elever rätt till utbildning även om en skola måste hållas stängd.

Förordningen har ändrats flera gånger för att anpassas efter rådande förhållanden och förvaltningen har förberett och tillämpat det nya regelverket utifrån nuläget. Exempel på detta är tidigare övergång till distansundervisning för gymnasieskolan samt gymnasie- och grundskolans möjlighet att ge elever med milda symptom fjärr- och/eller distansundervisning när skolan är öppen. Förvaltningen bedömer att det finns en god förberedelse för att vid behov fatta ytterligare beslut utifrån det nya regelverket.

Varje skola har upprättat en krisplan med anledning av pandemin för att kunna säkerställa att utbildningen kan bedrivas. Syftet är att skolan utifrån sina egna förutsättningar ska förbereda verksamheten utifrån förändrade förhållanden. Förberedelserna rör allt ifrån att hantera omfattande sjukfrånvaro bland personalen, att säkerställa och anpassa rutiner för skolmåltider och städning, med mera.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att utveckla sitt stöd till stadens skolor och revidera den befintliga krisberedskapen vid behov. När pandemin inte längre är lika förestående kommer arbetet att behöva analyseras och utvärderas. Utifrån det som framkommer vid utvärderingen kommer lärdomar att dras och rutiner att behöva utarbetas.

- *Ser förvaltningen behov av tydligare centrala direktiv i frågor relaterade till risk för smittspridning?*

Förvaltningen följer nogsamt expertmyndigheternas information, rekommendationer, allmänna råd och upprättade föreskrifter. En kontinuerlig och god kontakt finns också med Smittskydd Stockholm. Mot bakgrund av detta ser förvaltningen inte behov av tydligare centrala direktiv i frågor relaterade till risk för smittspridning. Förhållandena på de olika skolorna ser mycket olika

ut, både när det gäller lokaler och själva utbildningen. Det gör att det är svårt att gå ut med detaljerade direktiv till alla skolor.

- *Avser ni att införa riktlinjer så att närvaro på arbetsplatsen utifrån lärares reglerade arbetstid begränsas till den tid som är nödvändig för att genomföra lektioner och andra prioriterade arbetsuppgifter.*

Det finns i dagsläget inga riktlinjer framtagna från förvaltningen avseende närvaron på arbetsplatsen utifrån lärares reglerade arbetstid. Frågan hanteras på respektive skola utifrån lokala förutsättningar. Dock har förvaltningen i sin kommunikation uppmanat till att försöka erbjuda möjligheter till hemarbete så långt det är möjligt. Fjärr- och/eller distansundervisning möjliggör för vissa lärare att kunna arbeta hemifrån.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är ett svar på ett antal frågor i en skrivelse gör förvaltningen ingen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bilaga

Skrivelsen ”Hantering av pandemin på gymnasieskolor, skolor och förskolor”